

Hakemli Makale / Refereed Article

Geliş Tarihi / Received: 09.02.2017 • Kabul Tarihi / Accepted: 14.06.2017

Okul Öncesi 5-6 Yaş Grubu Çocukların Dileklerinin İncelenmesi

Sultanberk HALMATOV*

Emine KIZILTAŞ**

Öz

Bu araştırmada okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının dilekleri incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırmalar desenlerinden olgubilim kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi eğitim alan 5-6 yaşlarındaki çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme tekniği ile Ağrı ili merkez ilçede okul öncesi eğitim alan 10 okuldan seçilen 120 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi çocuklarının dileklerinin cinsiyete göre değiştiği tespit edilmiştir. Kızlar genellikle bencil, erkekler ise diğergam dileklerde buldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Dilek, Cinsiyet, Bencillik, Diğergamlık*

Investigation of Wishes of Pre-School Children 5-6 Age Group

Abstract

This paper analyzes wishes of pre-school children 5-6 age group. The paper uses phenomenology design, which is often used in qualitative research. The study group of the research is comprised of 5-6 year-old children attending preschool education institutions. Non-random sampling method was used in order to define the study group of the research. The participants are comprised of 120 children attending preschool education in 10 schools in central district of Agri province selected by suitable sampling technique among non-random sampling methods. Besides, interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. The results of the research showed that the wishes of the preschool children differed by gender. The females usually made selfish wishes, while the males made altruistic wishes.

Keywords: *Wish, Gender, Selfishness, Altruism*

* Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Hizmetleri M.Y.O. Öğretim Üyesi, shalmatov@agri.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Hizmetleri M.Y.O. Öğretim Üyesi, ekiziltas@agri.edu.tr

1. GİRİŞ

Okul öncesi dönemde, çocukların gelişimleri için çok önemli olan çeşitli ihtiyaçları, güduları vardır. Bu ihtiyaç ve güdüler çocuklarda çok fazla doyurulmamış ve gerçekleşmemiş arzu ve eğilimlere yol açmaktadır. Buna karşılık erken dönemdeki çocukların içsel arzularını bekletme veya erteleme gibi kontrol mekanizmaları gelişmemiştir. Çocuklardaki isteklerin çokluğu, her isteğin anında karşılanamaması ve içsel kontrol mekanizmasının zayıflığı sonucunda hayaller ortaya çıkmaktadır (Vygotsky, 1966).

Bruner'e göre 6 yaş dönemi bilişsel gelişimin ikinci düzeyi olan imgesel döneme denk gelmektedir. Bu dönemde bilgi, imgelerle taşınmaktadır. Görsel bellek gelişmiştir ancak, çocuğun kararları dile değil, duyu organları yoluyla edindiği duysal etkilere dayalıdır. Herhangi bir nesneyi, olayı, durumu nasıl algıarlarsa zihinlerinde o şekilde canlandırmaktadırlar. Bu evrede çocuklar kendi algısal dünyalarının tutsağıdır. (Sinemoğlu, 2012). Bojovich (1995), 6-7 yaş gurubunun birçok olumsuz özellik taşıdığını ileri sürmüştür. Bu yaş dönemindeki çocuklarda huysuzluk, inatçılık, nazlanma, kaprisli olma gibi durumlar oldukça sık yaşanır. Çocuk genellikle kendi dediğini yaptırmak isteyen ve çevresindekileri isteklerine göre hareket etmelerini bekleyen durumdadır. Bu yaşlarda çocukların birçok ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlardan bazıları karşılanabilirken, bazıları ise farklı sebeplerden dolayı karşılanamayabilir. Bu yüzden çocukların karşılanmayan istekleri hayallere ve dileklere dönüşür. Bir çocuğun neler hayal ettiğini ve ya ne dilediğini bilmek anne baba ve eğitimciler için önemli olabilir. Çocuğun ne dilediğinden, neleri hayal ettiğinden yola çıkarak çocuğun iç dünyası hakkında bazı ipuçları edinilebilir.

Ziryanova (2015), 6 yaş çocukların dileklerini yıllara göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Çocuk dileklerini, *sihirli dilekler, kendisi için dilekler, ailesi ve ya yakınları için dilekler ve küresel dilekler* olmak üzere dört grupta toplamıştır. Araştırmanın ilk etabında (1992), çocuklar daha çok günlük hayatlarında ihtiyaç duydukları gerçek şeyleri örneğin, oyuncak, yiyecek gibi şeyleri daha çok dilemişlerken, ikinci etapta (2015) ise *sihirli dileklerin* daha fazla olduğu bulunmuştur. Breslav (1984, 1990), çocukların duygusal gelişimi ve cinsiyetler arası farkı araştırdığı çalışmasında çocukların üç dileğine değinmiştir. Araştırma sonucuna göre duygusal gelişimi sırasında bazı sorunlar ile karşılaşan çocuklar daha çok sosyal (diğergam) dileklerde buldukları görülmüştür.

Yapılan araştırmalar çocuklarında aslında küçük yaşlardan itibaren tüm kültürlerde, erkek ve kız çocuklarına farklı davranıldığını ortaya koymuştur (Coleman, 1992; Connell, 1998; Sprock, 2000, Powell&Greenhaus, 2010; Winstead, A.B.,&Derlega, 1993). Çoğu ailede anne baba bir bebekleri olacağını

öğrendiklerinde, doğacak bebeğin cinsiyetini tahmin etmeye başlamaktadır. Bebek doğduktan sonra ise bebeğin kıyafetleri, eşyaları ve odası cinsiyetine göre ayarlanmaya çalışılmaktadır (Coleman, 1992; Connell, 1998; Sprock, 2000, Powell&Greenhaus, 2010; Winstead, A.B.,&Derlega, 1993). Lambert, Yackley ve Block (1971) yaptıkları araştırmada, anne babaların çocukların cinsiyetlerine göre davranma eğiliminde olduklarından bahsetmişlerdir. San-Bayhan ve Artan (2011), cinsiyete uygun davranmanın, sadece anne babayla kurulan iletişimle öğrenilmediğini, oyun ortamındaki diğer çocukların, kardeşlerin de bu konuda önemli ölçüde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda anne-babaların çocuklarını cinsiyetlerine uygun eğitim vermeye çalışırken onların dileklerini dikkate alıp almadıkları ile ilgili çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ülkemizde okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının dilekleri incelendiği bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Çocukların dilekleri dikkate alınarak organize edilen bir öğrenme ortamının onların cinsiyetlerine uygun bir yaşam sürmeleri açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada çocukların dileklerinin *cinsiyete* göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu bağlamda araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1.1. Alt Problemler

2. Çocukların dileklerinin cinsiyete göre dağılımı nedir?
3. Çocukların bencil dileklerinin -üç dileklerinin- cinsiyete göre dağılımı nedir?
4. Çocukların diğergam dileklerinin -üç dileklerinin- cinsiyete göre dağılımı nedir?

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Ağrı ili merkez ilçesinde okul öncesi eğitim alan çocukların dileklerinin -üç dileğinin- cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu amaçla farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanan nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) araştırma deseni olarak kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). .

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırmalarda sıkça kullanılan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle nitel araştırma, sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde

araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir bakış açısına sahiptir. Bu bağlamda, nitel araştırma yöntemlerinin en önemli katkısı, araştırma konusunun, kendi bağlamında ve ilgili bireylerin gözünden ele alınmasını ve irdelenmesini sağlamasıdır. (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.39-41).

Olgular, günlük yaşantımızı doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen olaylar, algılar, yönelimler ve düşüncelerdir. Olgubilim deseni ise, günlük yaşamda sıkça karşılaştığımız fakat tam olarak açıklayamadığımız bu tür olguların derinlemesine incelenmesine olanak sağlamaktadır. Olgubilim araştırmaları psikoloji, sosyoloji, sağlık bilimleri ve eğitim alanında yapılmaktadır (Creswell, 2007, s.58).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi eğitim alan 5-6 yaşlarındaki çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmada çalışma grubunun belirlenmesi için seçkisiz olmayan örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme tekniği ile Ağrı ili merkez ilçede yer alan ve okul öncesi eğitim alan 10 okuldan seçilen 120 çocuk oluşturmaktadır. Çocukların 60'ı kız, 60'ı ise erkektir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Görüşmeler, olgubilim araştırmalarının temel veri toplama kaynağıdır. Görüşmeler, araştırılan konuya ilişkin katılımcıların bakış açılarını, geçmiş yaşantılarını ilgili bağlam içerisinde görebilmesi konusunda araştırmacıya olanak sağlar. Katılımcıların, görüşülen konuya ilişkin bilgi ve tecrübelerini ortaya koyabilmeleri için araştırmacının güven ve empatiye dayalı bir ortam oluşturması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.74). Derinlemesine görüşmenin temel amacı ne sorulan sorulara yanıt aramak ne de bir hipotezi test etmektir. Görüşme, başkalarının yaşam deneyimlerini ve bu deneyimler sonucu kazandıklarını anlamaya çalışmaktır. Görüşmeler, en karmaşık sosyal, politik ve eğitimsel olayların, süreçlerin ve sorunların derinlemesine ortaya konulmasını sağlamaktadır. Çünkü bu tür olaylar ve sorunlar insanların somut deneyimlerine dayanan soyutlamalar, algılamalardır (Seidman, 2006, s.7).

Bu araştırmada görüşme formlarını geliştirmek amacıyla öncelikle alanyazın taraması yapılmıştır. Yapılan tarama sonucu elde edilen bilgilerden yararlanılarak görüşme verilerini toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme soruları üç ayrı uzman görüşü alınarak tekrar gözden geçirilmiştir. Araştırmanın nitel araştırma olması nedeni ile uygulama boyunca gerekli yerlerde düzeltmeler ve kontroller yapılmıştır.

Görüşmeler çocukların kendilerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortamda yapılmıştır. Görüşmeler ses kaydı alınarak yapıldığı için kişisel bilgiler görüşme öncesi yazılı olarak alınmıştır. Görüşmeler yaklaşık 15 dakika sürmüş ve görüşme sonunda çocuklara teşekkür edilerek görüşmeler sonlandırılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Görüşmelerden elde edilen verileri analiz etmek için nitel analiz tekniklerinden içerik analizi ve betimsel analiz tekniklerinden faydalanılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenbilir bir teknik olarak tanımlanır. (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012, s. 240). Araştırmada öncelikle görüşme ses kayıtları bilgisayar ortamında yazıya geçirilerek bu yazılı doküman ve ses kaydı başka bir araştırmacıya incelemesi amacıyla gönderilmiştir. Yapılan incelemeler arasında farklılık bulunmamıştır. Analiz kısmında öncelikle görüşme verilerinden kodlar tespit edilmiş, kodlardan temalar oluşturulmuştur. Kod ve temaların güvenilirliği açısından başka bir araştırmacıdan kod ve temalar oluşturması istenmiş, bu iki araştırmacının oluşturduğu kodlar arasındaki uyuma Cohen Kappa formülüyle (0.70) güvenilir düzeyde bulunmuş ve gerekli düzenlemeler yapılarak son hali verilmiştir (Field, 2009). Araştırmanın betimsel analiz kısmında ise, elde edilen verilerin sistematik ve açık bir şekilde betimlenmesi, yorumlanması ve neden sonuç ilişkilerinin ortaya koyulması gerçekleştirilerek bir sonuca varılmak amaçlanmıştır. Bu nedenle katılımcıların görüşleri incelenirken kullandıkları kelime, kavram ve cümlelere dikkat edilerek özellikle kendi ifadelerinde yer verdikleri kavramların kullanılmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca katılımcıların ifadelerinin yer yer alıntılar yapılarak bire bir aktarılmasına özen gösterilmiştir. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen verilerin analizi sırasında, araştırmanın başlangıcında belirlenen kategorilere uygun olan kodlar benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırılmıştır. Çalışmada her bir çocuk Ç harfi ile temsil edilirken çalışmaya katılan çocukların isimleri gizlenerek her bir çocuk için 1 den 120' ye kadar rakamlar kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan çocukların verdikleri cevaplar tek tek gözden geçirilerek, kız ve erkek çocukların diledikleri dilekleri arasındaki farklar belirlenmeye çalışılmıştır. Her bir çocukla bireysel olarak görüşmeler yapılarak çocukların üç dileği belirlenmiştir. Görüşmeler sonucunda kız çocukların 180 (60X3) ve erkek çocukların 180 (60X3) olmak üzere toplam 360 dilek elde edilmiştir.

Daha sonra çocukların diledikleri dilekler *bencillik ve diğergâmlık* olmak üzere iki kategoride toplanmıştır. Dilediği üç dileğin hepsini sadece kendine bir şeyler isteyen dilekler, örneğin; “Oyuncak istiyorum, oynamak istiyorum” gibi

dilekler *bencilik* grubuna alınmıştır. Dilediği üç dileğin hepsini veya en az ikisini başkaları için bir şeyler isteyen dilekler ise, örneğin; Babamın maaşı çok olsun veya kardeşime oyuncak bebek istiyorum gibi dilekler de *diğergâmlık* kategorisine dâhil edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ait frekans dağılımları ve araştırmaya katılan çocukların dileklerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmaya katılan kız ve erkek çocuklarının *bencil* ve *diğergâm* dilekleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Bencil ve Diğergâm Dileklerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.

Cinsiyet	Bencil (f)	Diğergâm (f)
Kız	40 (%67)	20 (%33)
Erkek	19 (%32)	41 (%68)
Toplam	59 (%49)	61 (%51)

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan 60 kız çocuktan 40’ının (%67) diledikleri dilekler kendi çıkarlarına yönelik bencil dilekler, 20’sinin (%33) ise başkalarını düşünerek diledikleri diğergâm dilekler olduğu görülmektedir. Erkek çocukların sadece 19’u (%32) bencil dileklerde bulunmuş 41’i (%68) ise diğergâm dileklerdir. Sonuç olarak kızalar genel olarak bencil dileklerde erkekler ise diğergâm dileklerde bulunmuşlardır. Bu konuda çocukların dilekleri ile ilgili örnekler aşağıda verilmiştir.

Dilek 1: Ben makine istiyorum bir sürü çikolata yapsın. Çünkü çikolatayı çok seviyorum ama annem bana az alıyor. Eğer makinası olursa her gün yerim (KÇ₁).

Dilek 2: Bir sürü renkli kalem istiyorum. Çünkü kalemlerim hep kayboluyor. Eğer bir sürü olursa annem bana almak zorunda kalmaz (KÇ₁).

Dilek 2: Kocaman biri olmak isterdim. İstedğim yere tek başıma gitmek için (KÇ₅)

40 kız çocuğu ve 19 erkek çocuğunun diledikleri dilekler sadece kendilerini düşünerek dilemişlerdir. Her bir çocuk 3 dilek dilediğinden dolayı 40 kız çocuğunun (40X3) 120, erkek çocukların ise (19X3) 57 olmak üzere toplam 177 bencil dilekleri mevcuttur. Bencil dileklerin cinsiyetlere göre incelendiğinde erkek ve kız çocukları arasında fark olduğu görülmektedir. Kız çocukları daha çok toka, saat, kolye gibi aksesuar dilemişlerken, erkek çocuklar ise daha çok oyuncak ve yiyecek istemişlerdir. Kız ve erkek çocukların bencil-üçdilekleri-dilekleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Bencil Dileklerin -Üç Dileğin- Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Bencil Dilek	Aksesuar	Kıyafet	Oyuncak	Yiyecek	Evcil Hayvan
Kız	120	40 (%33)	60 (%50)	15 (%12)	2 (%1)	3 (%2,5)
Erkek	57	3 (%5)	4 (%7)	27 (%47)	15 (%26)	8 (%14)
Toplam	177	43(%24)	64 (%36)	37(%20)	22 (%12)	11(%6)

Tablo 2 incelendiğinde, kız çocuklarına ait olan 120 dileğin yarısı (%50) kıyafet (elbise, ayakkabı vb. gibi), %33’ü aksesuar (kolye, küpe, saat vb. gibi) ve sadece %12’si oyuncak ile ilgili dilekler olduğu görülmektedir. Buna karşılık erkek çocukların çok azı kıyafet (%4) ve aksesuar (%3) dilemişken, büyük bir bölümü (%47) oyuncak istemişlerdir. Kız çocukların en çok diledikleri bencil dilekler arasında kıyafet ve aksesuar varken, erkek çocukların bencil dilekleri arasında daha çok oyuncak ve yiyecek yer aldığı bulunmuştur. Tabloya göre kız ve erkek çocukların bencil dileklerinin de birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bu konuda çocukların dilekleri ile ilgili örnekler aşağıda verilmiştir.

Dilek 1: Yemeklerin çok olmasını isterdim. Çünkü yemek yemeyi çok seviyorum (EÇ₆).

Dilek 2: Şemsiyemin olmasını isterdim. Yağmurda ıslanmamak için (KÇ₃₄).

Dilek 1: Bulutların üstünde olmak isterdim. İnsanları, ağaçları, dereyi yukarıdan görmek isterdim (KÇ₃₃).

Dilek 3: Bir sürü toka isterdim. Saçımı farklı şekillerde yapmayı çok isterdim (KÇ₃₃).

Dilek 2: İki uçlu kılıcım olmasını istiyorum. Arkadaşlarımla savaştığımda oyunu kazanmak istiyorum.(KÇ₃).

Dilek 1: Altınım olmasını istiyorum. Çünkü zengin olmak istiyorum (KÇ₉).

Dile 3: Prenses elbisesi istiyorum. Pamuk prenses olmak için (KÇ₂₉).

Dilek 3: Bir sürü ayakkabı istiyorum. Her gün bir tane giymek istiyorum (EÇ₂₆).

Kız ve erkek çocukların diğergâm dileklerinin cinsiyet göre dağılımları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Diğergâm Dileklerin -Üç Dilekleğin- Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Ev	Para	Sağlık	Mutluluk	Anne-babayı yanında isteme
Kız	12 (%25)	3 (%5.26)	21 (%77.77)	15 (%55.55)	9 (%37.5)
Erkek	36 (%75)	54 (%94.73)	6 (%22.22)	12 (%44.44)	15 (%62.5)
Toplam	48	57	27	27	24

Tablo 3 incelendiğinde erkek çocukların 123 dileği diğergâm dilek iken kız çocuklarının 60 dileğinin diğergâm dilek olduğu görülmektedir. Erkek çocukların dileklerinin 54'ü (%94.73) para (babamın veya annemin parası çok olsun gibi) ile ilgili iken kız çocukların sadece 3'ü (%5.26) dileği para ile ilgilidir. Buna karşılık kız çocukların 21 (%77.77) dileği sağlık (annemin, babamın veya kardeşimin sağlığı iyi olsun gibi) ile ilgili iken erkek çocukların sadece 6 (%22.22) dileği sağlıkla ilgili olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kız ve erkek çocukların diğergam dileklerinin de farklılaştığı görülmektedir. Erkekler genel olarak para ve ev gibi diğergam dileklerde bulunurken, kızlar ise sağlık ve mutluluk gibi diğergam dileklerde bulunmuşlardır.

Çocuklarının diledikleri en ilginç dilekler ise şöyledir.

Dilek 1: Annem babam kavga etmesin (KÇ₈).

Dilek 1 Ailem hep yanımda olsun (KÇ₄₉).

Dilek 3 Dünyaya hiç gelmemeyi dilerdim. (KÇ₅₁).

Dilek 1: Nenemle yaşıyoruz. Kendimize ait bir evimizin olmasını isterdim (EÇ₃₁).

Dilek 2: Sert bir sopa, babam annemi çok dövüyor. Bu sert sopayla ben de babamı dövmek isterdim (EÇ₃₁).

Dilek 3: Süpermen maskesi, süpermen kadar güçlü olmak ve o maskeyi taktığımda kötülerin beni görmesini isterdim (EÇ₃₁).

Dilek 4: Dileği de bir kutu sigarasının olması (EÇ₄)

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada okul öncesi 5-6 yaş grubu çocukların dilekleri incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocukların dilekleri cinsiyete göre değişmektedir. Kızlar daha çok bencil dileklerde bulunurken erkekler ise daha çok diğergam dileklerde buldukları görülmüştür. İki-yedi yaş aralığında çocukların benmerkezci özellikler göstermesi (Peker, 2001; Köksal-Akyol, 2011) çocukların dileklerinde de görülmektedir. Piaget' göre çocuklar yaşadıklarını başka bir insanın görüşü açısından değerlendirmekte zorlandıklarından dolayı benmerkezci bir özellik göstermektedirler (Kandır, 2005). Çocukların cinsiyete göre oyuncak tercihleri ile ilgili yapılan çalışmalarda oyuncak tercihlerinin cinsiyetlerine göre farklılaştığı tespit edilmiştir (Alexander ve Hines, 2002; Tuzcuoğlu, Güven, Efe, 2006).

Araştırmada çocukların toplam üç dilekleri analiz edildiğinde de kızların üç dileklerinde de bencil dileklerde bulunma oranlarını erkeklere göre daha yüksek olduğu, erkeklerin ise kızlara göre üç dileklerinde daha çok diğergam dileklerde buldukları tespit edilmiştir. Breslav (2009) okul öncesi dönemi çocukların diledikleri üç dileği araştırmıştır. Araştırma sonucunda çocukların diledikleri dileklerine göre çocukları vitalistler (vitalizm), egosantrikler ve dengeliler olmak üzere üç grupta toplamıştır. Araştırmaya katılan çocukların % 20'si vitalist olarak belirlemiş olup bu gruptaki çocuklar daha çok yemek, fiziksel eğlenceye yönelik dileklerde bulunmuşlardır. Çocukların %30'u egosantrik gr-up olarak belirlenmiş olup bu gruptaki çocuklar genellikle liderlik, yemek, yeteneklerini ön plana çıkarma gibi dileklerde bulunmuşlardır. Araştırmaya katılan çocukların %50'si ise dengeliler grubu olarak belirlenmiş olup bu gruptaki çocuklar hem kendileri hemde başkaları için dileklerde bulunmuşlardır.

Araştırma sonuçlarına göre erkekler ve kızlar arasında hem bencil hem de diğergam dileklerin değiştiği görülmektedir. Kızlar bencil dilek olarak genelde aksesuar ve kıyafet, diğergam dilek olarak daha çok sağlık ve mutluluk (aileleri için) dilerken, erkekler bencil dilek olarak genelde oyuncak ve yiyecek, diğergam

dilek olarak daha çok ev ve para gibi (aileleri için) dileklerde bulunmuşlardır. Karaman ve Köksal-Akyol, 2011'de çocukların yaptıkları resimlerde oyuncak çizimleri incelendiğinde kız ve erkek çocuklarının cinsiyetlerine göre farklı oyuncaklar çizdikleri görülmüştür. Yine Karalyova (2003) Moskova'da yaptığı bir çalışmada 5-6 yaş boşanmış ve boşanmamış ailelerin çocuklarının dileklerini araştırmıştır. Çalışma sonucunda boşanmış ve boşanmamış ailelerde yaşayan çocukların diledikleri dilekler arasında bazı farklar bulunmuştur. Araştırma sonucuna göre boşanmış ailelerde yaşayan çocukların %78'i diğerkâm dileklerde bulunurken, boşanmamış ailelerde yaşayan çocukların %37'si diğerkâm dileklerde bulunmuşlardır. Aynı çalışmada boşanmamış ailelerde yaşayan çocukların %63'ü bencil dileklerde bulunmuşken, boşanmış ailelerde yaşayan çocukların %22'si bencil dileklerde bulunmuşlardır.

Bu araştırmada okul öncesi 5-6 yaş grubu çocukların dilekleri incelenmiştir. Bu konu ile ilgili aşağıda belirtilen konularda da araştırma yapılabilir:

- Okul öncesi eğitim alan ve almayan farklı yaş grubundaki çocukların dilekleri karşılaştırılabilir.
- Erken çocuklukta anne ve babaların çocukları ile ilgili dilekleri karşılaştırmalı olarak araştırılabilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmen adaylarının dilekleri karşılaştırmalı olarak incelenebilir.
- Çocukların dilekleri farklı değişkenler (anne baba eğitim düzeyi, aile tipi, kardeş sayısı) açısından incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Alexander, G.M.,&Hines, M. (2002). Sex Differences in Response to Children's toys in Non-Human Primates (Cercopi the Cusaethiopssabaeus). *Evolutionand Human Behavior*, 23, 467-479.
- Breslav, G. M. (1984). Okulöncesi Dönem Çocuklarının İletişimlerdeki Duygusal Düzenleme Sorunu. *Psikoloji Soruları Dergisi*, 3, 53-59. (Бреслав Г.М. Проблемыэмоциональнойрегуляцииобщения У Дошкольников // Вопросыпсихологии.
- Breslav, G. M. (1990). Çocukların Benlik Gelişimindeki Duygusal Özellikleri; Normlar ve Sapmalar. *Psikoloji Soruları Dergisi* .(Бреслав Г.М. Эмоциональныеособенностиформированияличности В Детстве: Норма И Отклонения.)

- Bojovich, L. İ. (1995). Benlik Gelişimindeki Sorunlar. (Божович Л. И. Проблемы формирования личности: Избранные психологические труды / Под ред. Д. И. Фельдштейна. — Москва; Воронеж: Ин-Т Практической психологии)
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*(11.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Connell, R. (1998). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*.(Çeviri: C. Soydemir). İstanbul: Ayrıntı.
- Cresswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design*. ABD: Sage.
- Coleman, M. C. (1992). *Behavior Disorders: The Oryand Practice*. Allyn & Bacon.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS* (3rd Edition). London: Sage.
- Kandır, A. (2005). *Bilişsel Gelişim*, İstanbul: Morpa Kültür.
- Karaman, Y., Ve Köksal-Akyol, A. (2011). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Yaptıkları Resimlerde Oyuncak Çizimlerinin İncelenmesi. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (3), 277-296.
- Korolyeva, S. A. (2003). *Boşanmış Ailelerin Çocuklarındaki Aile ve Benlik Algularının Özellikleri*. (Королёва, С. А. (2003). Психологические особенности образа себя и образа родителей у детей старшего дошкольного возраста после развода родителей. Психологическая наука и образование)
- Köksal-Akyol, A. (2011). Bilişsel Gelişim. A. Ulusoy (Ed) *Eğitim Psikolojisi* İçinde (S.73-108) Ankara: Baskı.
- Panfilova, M. A. (2009). *Erkek ve Kız Çocukları Eğitimde Psikolojik Temeller*. (Панфилова М.А. Психологические основы воспитания девочек и мальчиков в детском саду и в семье.- М.: Психология)
- Peker, M.R. (2001). Anaokulu Çocuklarının Belirsizlik İçeren Sözlü İletişim Durumlarında Anlam Çıkarabilme Becerileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 14(1), 251.
- Powell, G. N. & Greenhaus, J. H. (2010). Sex, Gender, And Decisions at the Family-Work Interface. *Journal of Management*. 36(4), 1011-1039.
- San-Bayhan, P., Ve Artan, İ. (2011). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Ankara: Morpa.

- Seidman, I. (2006). *Interviewing as Qualitative Research: A Guide For Researchers in Education and the Social Sciences*. New York: Teachers College.
- Sprock, J. (2000). Gender-Typed Behavioral Examples of Histrionic Personality Disorder. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 22, 107-122.
- Tuzcuoğlu, N., Güven. G. Ve Efe, K. (2006). 4-6 Yaş Grubu Çocuklarında Oyuncak Tercihlerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi 1. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı, 455-473, İstanbul: Ya-Pa.
- Vygotsky, L. S. (1966). *Oyun ve Oyunun Çocuğun Zihinsel Gelişimi Üzerindeki Etkisi*. (Выготский Л. С. Игра И Еероль В Психическомразвитииребенка // Вопросыпсихологии)
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Ziryanova, N. M. (2016). Günümüz Çocuklarının Hayal Ve Dilekleri. ([Зырянова Н.М., Чертова Ю.Д.\(2016\) Мечты И Желаниясовременныхдошкольников](#) В Сборнике [Сборникматериалов](#) 5 [Ежегоднойнаучно-Практическойконференции](#) "Воспитание И Обучениедетеймладшеговозраста", Издательство [МГУ \(Москва\)](#), Том 5, С. 627-628)
- Winstead, A. B. &Derlega, J. V. (1993). Gender and Close Relationships: An Introduction. *Journal of Socialissues*, 49(3), 1-9.